

Δεινὸς κολαστῆς πέλεκυς αὐχένος τομεύς,

ὡς τοῖς περὶ Παρδάλαν τὸν ὑμέτερον, ἐκλαθομένοις τῶν δρων. Ὁ δὲ τις ἐκριφεῖς εἰς νῆσον γέγονε, κατὰ τὸν Σόλωνα,

Φολεγάνδριος ἢ Σικινίτης

Ἐντὶ γ' Ἀθηναίου πατρίδ' ἀμειψάμενος.

Τὰ μὲν γὰρ μικρὰ παιδιά τῶν πατέρων ὀρώντες ἐπιχειροῦντα τὰς κρηπίδας ὑποδεῖσθαι καὶ τοὺς στεφάνους περιτίθεσθαι, μετὰ παιδιᾶς γελῶμεν οἱ δ' ἄρχοντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἀνοήτως τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ φρονήματα καὶ πράξεις ἀσυμμέτρους τοῖς παροῦσι καιροῖς καὶ πράγμασιν οὕσας μμείσθαι κελεύοντες ἐξαίρουσι τὰ πλήθη, γελοῖά τε ποιοῦντες, οὐκέτι γέλως ἄξια πάσχουσιν, ἂν μὴ πάνυ καταφρονηθῶσι. Πολλὰ γὰρ ἔστιν ἄλλα τῶν πρότερον Ἑλλήνων διεξιόντα τοῖς νῦν, ἠθοποιεῖν καὶ σωφρονίζειν ὡς Ἀθήνησιν ὑπομιμνήσκοντα μὴ τῶν πολιτικῶν ἀλλ' οἷόν ἐστι τὸ ψήφισμα τὸ τῆς ἀμνηστίας ἐπὶ τῶν τριάκοντα. Καὶ τὸ ζημιῶσαι Φρύνιχον, τραγῳδία διδάξαντα τὴν Μιλήτου ἄλωσιν. Καὶ ὅτι Θήβας Κασσάνδρου κτίζοντος ἐστεφανηφόρησαν τὸν δ' ἐν Ἀργεὶ πυθόμενοι σκυταλισμόν, ἐν ᾧ πεντακοσίους καὶ χιλίους ἀνηγήκεσαν ἐξ αὐτῶν οἱ Ἀργεῖοι, περιενεγκεῖν καθάρσιον περὶ τὴν ἐκκλησίαν ἐκέλευσαν ἐν δὲ τοῖς Ἀρπαλείοις τὰς οἰκίας ἐρευνῶντες μόνην τὴν τοῦ γεγαμηκότος νεωστὶ παρῆλθον. Ταῦτα γὰρ ἔξεστι καὶ νῦν ζηλοῦντας ἐξομοιοῦσθαι τοῖς προγόνοις τὸν δὲ Μαραθῶνα, καὶ τὸν Εὐρυμέδοντα, καὶ τὰς Πλαταιάς, καὶ ὅσα τῶν παραδειγμάτων οἰδεῖν ποιεῖ καὶ φρονάττεσθαι διακενῆς τοὺς πολλούς, ἀπολιπόντας ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν σοφιστῶν. Ὅπως δὲ ποτε δμως, ὅσῳ ἀσθενεῖς καὶ ἂν ἦσαν οἱ θεσμοὶ ἐκείνοι, ὅσον κενοὶ καὶ ἂν κατήνησαν οἱ τύποι, ἢ διατήρησις αὐτῶν συνετέλει μέχρι τινὸς εἰς τὸ νῦν συντηρῆ τὴν ἐθνικὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ συνείδησιν, ἣτις, ἀναρριπιζομένη ἐκ διαλειμμάτων, παρῆγεν ἐνίστε, ὡς θέλομεν ἰδεῖ, γενναιοτέρας τινὰς προαιρέσεις καὶ ἐνεργείας.

Ἐπὶ Οἰεσπασιανοῦ ὡσαύτως ἀπεβλήθησαν ἐκ Ρώμης ἅπαντες σχεδὸν οἱ Ἕλληες φιλόσοφοι. Ἀλλὰ μὴ νομίση τις ὅτι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἦσαν ἀπόγονοι γνήσιοι τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Ζήνωνος καὶ τῶν ἄλλων τῆς φιλοσοφίας πατέρων. Οἱ πλείστοι τοῦλάχιστον ἐξ αὐτῶν εἶχον ἤδη ἐκπέσει εἰς τὴν τάξιν τῶν λεγομένων σοφιστῶν, τάξιν πολυάριθμον, ἰσχυρὰν καὶ χαρακτηριστικωτάτην τῆς κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου κοινωνικῆς καταστάσεως. Ὅθεν νομιζόμεν ἀναγκαῖον νὰ ἐξηγήσωμεν ἐνταῦθα πῶς ἐμορφώθη, ὅποια τις ἀπέβη καὶ τίνος ἔνεκεν ὑπέκλυεν ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὴν ὀργὴν τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχῆς. Πάλαι ποτὲ ἢ λέξις «σοφιστῆς» ὑπῆρξε ταυτοσήμαντος τοῦ τιμωτάτου ὀνόματος καὶ πράγματος, τοῦ σοφοῦ καὶ φιλοσόφου, διότι ὁ Ἡρόδοτος ἀπεκάλεε σοφιστὰς τὸν τε Σόλωνα καὶ τὸν Πυθαγόραν. Ἀλλ' ἔτι ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς πέμπτης καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς τετάρτης ἑκατονταετηρίδος διεκρίθη ἡ σοφιστικὴ ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς σοφίας καὶ φιλοσοφίας καὶ ἀπετέλεσεν ἰδίαν ἐπιστήμην ἢ μᾶλλον τέχνην, τὴν ὅποιαν ἔκτιστε οἱ γνήσιοι τῆς φιλοσοφίας λειτουργοὶ δὲν ἔπαυσαν δεινῶς σιγματίζοντες. Ὁ Ξενοφῶν εἶπε «τοὺς τὴν σοφίαν ἀργυρίῳ τῷ βουλομένῳ πωλοῦντας σοφιστὰς ἀποκαλοῦσιν». Ὁ δὲ Πλάτων «σοφιστῆς νέων πλουσίων ἔμμισθος θηρευτῆς». Ὁ δὲ Ἀριστοτέλης «ἔστιν ἡ σοφιστικὴ φαινομένη σοφία, οὕσα δὲ μή καὶ ὁ σοφιστῆς χρηματιστῆς ἀπὸ φαινομένης σοφίας ἀλλ' οὐκ οὕσης». Καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι τῶν ὀρισμῶν τούτων οὐδὲν ἐπίψογον ἠθέλον περιέχει περὶ σοφιστῶν, κατὰ τὰς σημερινὰς ἡμῶν ἰδέας· διότι ἡ ἐπὶ μισθῷ διδασκαλία εἶναι